

Plaatsvervangend hoge commissaris te Djakarta (Gieben) aan minister van Uniezaken en Overzeese Rijksdelen (Van Maarseveen), 6 mei 1950

Mede voor Drees en Stikker.

Vanmorgen naar Hatta gegaan om plan Ambon bespreken. Ik verkreeg zijn medewerking om aanloopverbod voor Ambon opheffen voor beide erheen te dirigeren schepen te weten Thedens van KPM en Kota Inten van Lloyd welke laatste, thans in Surabaya, wegens grotere capaciteit in plaats van Oudtshoorn gekomen.

Hatta verenigde zich met gisteren door Andreae en mij met Sultan gemaakte afspraak om het uit Ambon af te voeren garnizoen verspreid in garnizoenen buiten Oost-Indonesië onderbrengen.

Stelde mij op het standpunt dat Ambonplan Nederlandse onderneming, uit te voeren door Nederlandse legerleiding ter beteugeling muiterij en door het HC ter bewaking belangen Nederlanders. Daaruit vloeit voort dat eventuele evacuatie voor Nederlandse burgers beperkt moet blijven. Niettemin is te voorzien dat wij in voor Nederland moeilijk aanvaardbare positie zouden komen wanneer wij bij overschot van plaatsruimte na inscheping Nederlandse evacuees opnemen Indonesische burgers weigeren die in hun leven bedreigd worden. Stelde daarom Hatta voor mij wel in beginsel tot inschepen Nederlandse burgers te beperken doch bij beschikbare plaatsruimte ook aan Indonesiërs gelegenheid tot inscheping geven waarbij te stipuleren dat deze inscheping niet Nederlandse in beschermingneming impliceert. Indonesische burgers zullen door ons slechts worden vervoerd en verder geheel voor verantwoordelijkheid RIS blijven. Hatta kon zich daarmee verenigen en onderstreepte dat slechts werkelijk in hun leven bedreigde Indonesiërs voor evacuatie in aanmerking zouden komen. Ik wees hem op mogelijkheid dat aldus door RIS als rebellen beschouwde personen aan boord konden sluipen en wij daarvoor, omdat wij hen niet kenden, geen verantwoordelijkheid konden nemen. Hatta begreep dat. Ik zegde hem op zijn verzoek toe ons bekende figuren als Soumokil niet te zullen opnemen en Hatta terstond opgave van alle ingeschepte Indonesiërs te doen toekomen opdat hij bij aankomst schip geëigende maatregelen zou kunnen treffen.

Hatta zal aan Min. Soc. Zaken doorgeven zich met HC te verstaan inzake opvangen Ned. evacuées. Ik had terzake reeds informeel contact met Soc. Zaken doen opnemen waarbij Djakarta als ontschepingsplaats beste mogelijkheden bleek te bieden i.v.m. beschikbare woonruimte, o.a. vacantie verblijven boven Buitenzorg. Hatta was bereid opdracht te geven dat na aankomst evacuées onverwijld rechtspositie van ambtenaren onder hen beschouwd zal worden, met name inzake beëindiging ter beschikkingstelling aan NIT en wenselijkheid afvloeien of ontslag uit RIS-dienst.

Hatta stelde mij 2 RIS-ambtenaren van vroegere DAPZ ter beschikking om aan boord der schepen registratie evacuées te leiden. Deelde aan Hatta mede dat ik als mijn vertegenwoordigers naar Ambon zou zenden Van Hoogstraten en Van Deinse, vergezeld door 3 assistenten; dat ik mijn vertegenwoordigers instructie zou geven zich scherp tot doel van hun reis te beperken en zich met name te onthouden van contact met Zuid-Molukken Reg. en van inmenging in alle aangelegenheden van intern RIS-karakter; dat 1ste doel mijner vertegenwoordigers was Nederlanders hart onder de riem te steken; dat zij niet tot evacuatie mochten aansporen doch moesten volstaan met openstellen gelegenheid daartoe indien ontwikkeling der omstandigheden ter beoordeling van mijn vertegenwoordigers en Ned. milit. cdt. voor lijfsgevaar zouden doen vrezzen.

Op grond van mij uit Makassar bereikte verzoeken tot evacuatie vroeg ik of Hatta bezwaar had indien de schepen op terugweg uit Ambon zo mogelijk uit Makassar enige Nederlanders, waarbij ik met name dacht dat aan gewezen gezagsfunctionarissen met gezinnen ophaalde. Hatta

zei over te weinig gegevens voor juiste beoordeling vraag te beschikken terwijl ook ik o.a. geen cijfers kon geven. Sultan gaat echter Maandag naar Makassar en zal door Hatta gemachtigd worden om na overleg met Van Straten terzake beslissingen te nemen. Over kosten van reis der schepen heb ik niet gesproken. Thedens valt onder door RIS te dragen KNIL-kosten terwijl Andreae met mij eens was dat Kota Inten voor onze rekening moet blijven.

Morgen vertrekt Pereira luchtgewijs naar Makassar ter overbrenging instructies legerleiding aan Schotberg die naar Ambon zal gaan. Situatie in Makassar maakt vertrek Van Straten ongewenst. Mijn vertegenwoordigers hebben opdracht zich met Van Straten te verstaan inzake omstandigheden voor Nederlanders te Makassar en de door Sultan na overleg met Van Straten te nemen maatregelen inzake evacuatie van enkele gezinnen. Hatta deelde mij nog mede aan Sultan te hebben verzocht bij zijn bezoek aan Makassar speciale aandacht te schenken aan de 6 aldaar gearresteerde Nederlanders en zo enigszins mogelijk hun onverwijld invrijheidstelling te bewerken. Mijn vertegenwoordigers krijgen geld mede om op basis voorschot evacuées des nodig te helpen. Als concessie aan de Republiek Zuid-Molukken heb ik hen van diplomatiek paspoort doen voorzien.

Zal Hatta schriftelijk bevestiging mijn onderhoud doen toekomen.